

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 44 (567).

Fredagen den 4 november 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modet., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben > 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Öppen kl. 10—5. Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	Annonnspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Plattsökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr noup-rad.
---	--	--	---	--	--

Flor Lindström.

»Den som kan en konst står på guldbotten.» Dessa ord yttrades af modern till en af vårt lands mera bemärkte män, när hennes unge son stod färdig att begifva sig till akademien för att studera. Den praktiskt anlagda moderns ord funno genklang hos sonen, och han slog den lärda vägen ur hågen och blef en skicklig gravör. På detta kom jag att tänka, när jag på Iduns uppmaning besökte föremålet för denna lilla uppsats. Det ligger allvar och sanning i dessa ord, ty den, hvilken valt ett yrke som sin utkomst, står ofta på egen botten. Därpå är fröken Flor Lindström ett bland de många och talande bevisen.

Flor Lindström, den första svenska kvinna, hvilken just i dessa dagar kunnat fira sitt tjugufemårsjubileum som själfständig utöfvarinna af bokbinderiyrket, föddes den 28 augusti 1848 af fattiga, men idoga föräldrar i n:r 4 Hamngatan här i Stockholm, på samma plats där nu ståtliga palats resa sig, men som på den tiden beboddes af de mera obemedlade i samhället. Redan som barn var hon föga anlagd för kvinnliga sysselsättningar, och såväl hennes lekar som första små försök i arbetsväg voro mera ägnade för en gosse än en flicka.

Bland hennes käraste nöjen var att åka skridsko på den närbelägna Nybroviken. Men detta kunde först få ske, sedan mörkret inträdt, ty att en flicka åkte skridsko kunde då för tiden knappast en riktig pojke fördraga. Det var att tråda hans rättigheter för

nära, och det bestraffades med smädliga yttranden samt en eller annan handgriplighet. »Ej tänkte jag,» sade fröken Lindström, »när jag stred om rättigheten att få åka skridsko med pojkarne på Nybroviken, att jag en dag skulle upptaga kampen emot fördomen, att kvinnan är olämplig för *allt* slags manligt arbete, en orättvisa, som kostat mig mången hård strid gent emot de mest upplyste män. Och om jag nu vid mognare år i en viss mån tycker, att kvinnan gått för långt och att familjelifvet måste lida därpå, så tror jag, att det är männens eget fel, som ej bättre tagit vara på sina intressen, utan låtit oss öfverflyga dem på många områden.»

Vid tio års ålder slutade den lilla Flor skolan, efter att hafva 7, säger sju gånger, läst katekesen *utantill!* Också en illustration till den tidens undervisningsmetod! I hemmet var hon modern behjälplig med att såga ved, bära vatten från sjön (vattenledning var en okänd bekvämlighet) o. s. v. Vid fjorton års ålder erhöi hon sin första fasta plats i ett mjölkmagasin, där hon fick förrätta alla en tjänarinns göromål och i ersättning därför erhöi födan samt två riksdaler i månaden. Att i hela sitt lif behöfva äta andras bröd föreföll emellertid den unga flickan bittert, och hon längtade efter en själfständig sysselsättning. Dock huru kunna med två tomma händer och utan bokliga kunskaper finna ett arbetsfält? Därpå grubblade hon natt och dag.]

Den ensamme är blott skuggan af en människa, och den, som ej är älskad, är ensam öfverallt och bland alla.

George Sand.

Då erhöil en af hennes väninnor plats på ett bokbinderi, men tröttnade efter ett par veckor, Flor Lindström anhöll att få intaga hennes post, och detta beviljades. Föga inbjudande för den adertonåriga flickan voro visserligen såväl verkstaden som de fyra gesällernas umgängeston. Men så småningom lyckades det henne att ingifva dem aktning för sin person och att införa ett mera städadt skick bland dem. Sin brinnande håg för läsning fick hon nu ock tillfälle att tillfredsställa på de korta fristunderna. Goda böcker lämnades till inbindning, och då kunderna ofta ej hade så brådtom därmed, fann hon tid att draga nytta af deras innehåll. Böcker af tvetydig anda voro då mera sällsynta, och dessutom kände hon aldrig någon håg för dylik lektyr. På hennes svärmiskt anlagda sinne slog poesien mest an, och af våra svenska skalders mästerverk njöt hon i fulla drag. Mera än en gång försakade hon ett mål för att blifva i tillfälle att lägga sig till med ett eller annat häfte af något skaldeverk, som särskildt tilltalade henne.

En dag erhöil så Flor jämte tvänne andra unga flickor, Anna Sjöberg och Tekla Dahlberg, anställning hos Norstedtska firmans bokbindare, C. M. Andersson. Där var förtjänsten 8 kr. pr vecka samt särskildt för öfverarbete, hvilket vid jultiden kunde belöpa sig till omkring 2 kr. i veckan. En gång om året firades s. k. »ljuskalas» hos mästaren. Detta inträffade om höstarna, när ljusen i arbetsrummen för första gången tändes. Mästaren tackade då, ofta med tårade ögon, sina arbetare för deras mödor och ansträngningar under det gångna året, tack vare hvilka verkstaden kunnat häfda sitt en gång vunna anseende. Och arbetarne å sin sida kände lifligt, hvilket ansvar de buro på sina axlar, och voro både stolta och rörda öfver mästarens ord. Väl kunde en eller annan mästares myndighet urarta till stränghet, men i allmänhet ingaf den ett inbördes förtroende, hvartill nutidens utvecklade industrialism näppeligen kan uppvisa något motstycke.

De trenne flickorna, hvilka vi nyss nämnt som kamrater på bokbindareverkstaden, voro hurtiga, lefnadsfriska ungdomar, hos hvilka lusten för själfständigt arbete var starkt utprägladt. Under gladt skämt byggde de luftslott, huru de skulle blifva sina egna mästare, få råd bestå sig lyxen att förtära ett glas öl till middagen och hålla eget »ljuskalas». En vacker dag blef leken allvar, och »fruntimmersbolaget» grundades. Dess unga kontrahenters hela rörelsekapital utgjordes af en fast föresats att arbeta och försaka samt hundra kronor kontant, som hvar och en insatte i den nya affären. Det var en dag på hösten 1873; en gammal bagarestuga vid Brunngatan, kall som ett uthus, hyrdes för 150 kr. pr år. Men den tidens ansträngande bokbinderi utan alla modärna hjälpmaskiner höll det unga »bolaget» varmt, och känslan att vara »sina egna» sporrade till arbete sent och tidigt.

Böckerna bundos då för tiden oftast i skinnband och med handkraft. En eller annan mästare hade väl »skärmaskin», men

vanligen begagnades »skärpressar», hvilka tvingade den arbetande att stå djupt nedböjd under den ansträngande sysselsättningen. Nu mera bindas böckerna mest i klotband, ett ringa besvär emot forntidens. Och själfva måste »mamsellerna», som de då benämndes, många gånger draga tunga dragkärror med färdigt arbete bort till kunderna. Detta generade dem ingalunda. Men hända kunde det, att deras arbeterskor köpte musikportföljer att bära under armen, när de gingo till och från arbetet, för att därmed slå blå dunster i ögonen på sina bekanta.

Under glada sånger och visor gick arbetet med lust och fart, och som belöning för utståndna mödor kunde man bestå sig en eller annan biljett på operans femte rad och — eget »ljuskalas». Så en dag trädde fröken Dahlberg ut ur »bolaget» som bokbindare Alfr. Lundins brud, men blef dock yrket trogen. De båda andra kompanjonerna fortsatte affären, tills för fem år sedan fröken Sjöberg afgick med döden.

År 1883 träffades »bolaget» af en svår ekonomisk förlust. Som en af sina största kunder räknade det en firma, som visserligen gaf god betalning, men hade årsackord. Så gjorde denna firma konkurs och denna inbegrep bokbinderiets till ett par tusen kr. uppgående fordran. Mörka tunga dagar fingo nu de båda vännerna genomkämpa. Dock krisen uthärdades, och genom en framstående jurists bemedling fingo de öfvertaga den papperspås- och kuvertfabrik, som ännu jämte bokbinderiet i nr 8 Sergelgatan bedrifves af fröken Lindström.

Huru trägen fröken Lindström än varit med sina händers arbete, har hon dock hunnit att därbredvid tillägna sig rätt stora bokliga kunskaper, ett bevis på hvad en fast vilja och ett efter vetande törstande sinne kunna åstadkomma. Och hon står ännu vid fyllda femtio år med lif och lust i spetsen för »sina flickor» (af hvilka en varit i hennes tjänst i tjugu år), glad och lycklig att äga fullt upp med arbete. Ty sant är det, som skalden säger, att

»hvarje mänskas sällhetslott mätes efter samma mått, som dess hjärtas anspråk mätes, och dess anspråks giltighet mätes af dess ödmjukhet.»

Adelaide Nauckhoff.

Gammalt mögel.

Det är åter ett blad af de papper, som undertecknad ärfde efter den gamla frun, född Nobili, som här framlägges. Det har till öfverskrift de betecknande ord, som stå här ofvan, och denna rubrik synes mig vara mycket lämplig för det ämne, hon här behandlat.

Här finnes — skrifer hon — inom sällskapslifvet en oändlig mängd gamla rester, förmultnade eller utslitna och urfälda åsikter, seder och bruk, gamla mögliga tankestufvar, som endast ligga och skräpa i nu-

tidsmänniskans sinne och skämma den andliga atmosfären.

Jag såg en gång på en landsortsteater en fars, som bar titeln: »Kvinnan har ingen ålder», och jag blygdes ännu mera än jag skrattade öfver detta hvassa skämt med ett mögel, som icke ens nutidens starkaste andliga korsdrag kunnat lufta bort ur flertalet af kvinno själar.

Låtom oss se till, hvarifrån det egentligen förskrifver sig detta mögel, som ännu föranleder så mången af våra medsystrar att försöka segla under falsk flagg och som lämnar så mycket stoff till skämttidningar, väcker ett elakartadt löje i den så kallade vänkretsen och eggar kvinnor och män till små försåtliga angrepp.

Skulle det verkligen, som en del män påstå, höra med till kvinnans natur och sålunda böra räknas bland outrotliga parasitväxter i hennes karaktär? Jag kan omöjligen få denna åsikt till att hålla streck, ty jag har iakttagit, att just de mest naturliga kvinnor, vare sig att dessa kunna räknas bland de bäst upplysta och, i ädlaste mening, frigjorda eller tillhöra landtliga områden, där endast sunda förnuftet förskrifver umgängesregler, känna icke ens skuggan af en frestelse till att fördölja sin verkliga ålder eller att söka ljuga sig till en ungdom, som de redan genomlevvat. Nej, detta eländiga mögel förskrifver sig helt enkelt från förflutna tider, då kvinnan var en handelsvara på äktenskapsmarknaden och taxerades efter ålder; då skönhet och ungdom voro de enda värden, hvilka någorlunda kunde mäta sig med kapitalet, som erbjöds åt friaren.

Utan annat lefnadsmål än utsikten till att »bli tagen till hustru», utan utvägar till själförsörjning, prickad och pinad af föreställningen att möjligen blifva föremål för det grymma löjet, hångrinet, som kom gamla flickor till del, drefs den ogifta kvinnan till att förneka sin verkliga ålder samt att medels mångfaldiga osmakliga konstgrepp söka kvarhålla en flyende ungdom eller en skönhet, som ej funnit sin köpare på äktenskapsmarknaden.

Allmogekvinnan med de starka arbetsdugliga händerna hade däremot ett annat värde, som kunde mäta sig med kapitalet; i denna samhällsklass fordrades ej så mycket för att sätta bo, ungarstån det var där en abnormitet, allmogekvinnan kunde dessutom förtjäna sin utkomst hos andra, hennes själ angreps därför ej af det mögel, som rotfäste sig hos hennes förfinade medsystrar. Den åldersgräns, som för bondflickan skulle afsluta ungdomslifvet, var ej heller så ömkligt låg som hos de förfinade klasserna, hvarst den på sin höjd drogs vid tjugufyraårsåldern.

Jag medgifver gärna, att det är ett hos kvinnan medfödt behof att vilja synas så vacker som möjligt, och jag vågar påstå, att detta finnes i lika hög grad hos mannen, och där detta ej på något sätt framträder, är människan antingen moraliskt förfallen eller också aldeles förslöad af nöd och för hårdt arbete. Men emellan den naturenliga skönhetsträngtan, som också ger

sig uttryck genom en omsorgsfull vård af sin yttre människa, i en utsökt renlighet samt i klädsamma dräkter, taktfullt lämpade efter bärarinnans ålder, och de karrikatyryrer som uppstå, där det gamla möglet rotfästare sig, är lika stor skillnad som mellan den enkla sanningen och den afsiktliga lögnen.

Det har nu rent af blifvit den så kallade bildade mannen till sällskapsregel att låtsas sig tro, att hvarje kvinna i sällskapet befinner sig antingen i sin ålders vår eller i sin strålande högsommar, och det hör till god ton att, om det så bär sig, förklara den sextioåriga damen, att hon på sin höjd uppnått de fyrtiofem. I sällskapslivet anses ju ingen försyndelse vara större än att spörja en dam om hennes ålder, såvida hon nämligen ej nyss fyllt femton år.

Det gick en gång genom tidningspressen en anekdot, att vår kung på en bal ytrat till en med honom jämnårig dam: »Man dansade bättre i *vår* ungdom.» Hade han ej varit den han är, skulle han aldrig fått förlåtelse för detta »*vår*», men just att det lades ett sådant märke därtill, af de närvarande först och hela landet sedan, bär nog samt vittne om, att det gamla möglet ännu frodas starkt bland oss.

Här är så mycket taladt och skrivet om nödvändigheten af att »lefva i sanning», i synnerhet på det erotiska området. Men man måste då verkligen med Pontius Pilatus spörja: »Hvad är sanning?» Kan det kallas att lefva i sanningen, d. v. s. att alltid ha sanningen till rättesnöre, då tusentals ogifta kvinnor ej komma öfver den afskydda åldersgränsen — tjugufyra och tjugufem år — förrän de i verkligheten uppnått fyrtioåret, hvilket då reduceras till trettio? Hvarför tillåta de sig en dylik förfalskning, om icke just i hoppet om att göra eröfringar, väcka kärlek? — Hm, kvinlogik! —

Jaså, det skall kallas en lofvärd sträfvan efter lycka, detta! Men förutsätt, att en man fångas på detta nobla sätt och så gör den oundvikliga upptäckten, att den hustru han fått är minst sex år äldre, än hon för honom uppgifvit, mätte det då icke blir mycket svårt för honom att föreställa sig ett samlif »i sanning» med henne?

Hvarje tänkande själ vet, att det förhåller sig med lögnen som med den farliga kvickroten på åkrar och trädgårdsland: får bara en enda rotspets fäste i mulden, skjuter den skott efter skott nere i djupet, tills hela fältet blir betäckt af ogräset. Och då vill där både djupplöjning och eld till för att rensa bort detsamma. Den ena osanningen föder den andra, och ho räknar de mer eller mindre olyckliga äktenskap, som ha sin första orsak i en oriktig åldersuppgift?

Det är ett envist mögel detta. Har bara den demoraliserande tankegång, som alstrar detsamma, fått insteg i den unga kvinnans själ, följa de andliga sjukdomssymptomen henne in i äktenskapet och förleda henne till att spela »ung fru» till och med sedan hon — icke sällan till sin stora förgelse — ej längre kan undgå att föra sin vuxna dotter ut i sällskapslivet. Vi kunna lätt tänka oss kärleksförhållandet emellan en sådan mor och hennes dotter.

De orsaker, som föranledde den ogifta kvinnan till att i ord och uppträdande söka dölja, att hon hade de egentliga ungdomsåren bakom sig, äro nu till största delen

undanröjda, så däri finnes ej längre någon ursäkt för ett osant lif, som föranleder männen till att bestå oss medlidandets axelryckning eller ett ringaktande löje.

Och skall det granna talet om att lefva ett lif i sanningen bli något mera än en bålstor fras, måste vi först och främst söka ordentligt lufta ut det gamla möglet ur våra själar och därmed äfven ur sällskapslivet. Vi måste först och främst reformera vårt eget tänkesätt, innan vi kunna påräkna att fullt och helt få vara med om att reformera det gamla samhället.

Eva Wigström (Ave).

I inackorderingsfrågan.

VI.

Den inbjudning till diskussion i detta ämne som Iduns ärade redaktion utfärdat till dem, som däri äga någon erfarenhet, kan jag ej med tystnad låta gå mig förbi, eftersom jag både haft egna inackorderingar och själf varit inackorderad. Att ämnet är rikt och att det är svårt koncentra sina erfarenheter på ett par korta spalter, må först uppriktigt erkännas.

Älskvärda Idunsläsarinor, hur många inackorderingsvärdinnor tron I väl ha skaffat sig denna titel för sitt nöjes skull, eller af »håg och anlag» ägnat sina krafter åt detta otacksamma och föga inbringande »yrke» — ja, låtom oss gärna kalla det yrke? De flesta hafva tillgripit det för att skaffa sig en s. k. själfständig existens, och få äro troligen de, som ej med en lättadens suck hälsa hvilans stund välkommen efter en arbetsam dag. Uppfattar värdinnan sina plikter mot dem, som hos henne sökt ett tillfälligt hem, så som hon bör, är hon väl värd de penningar, hon emottager, ty hon *har* ett mödosamt arbete för både kropp och själ.

Tio inackorderanter hafva tio olika lynnen! Vår värdinna har plikt känsla och önskar att fullgöra hvad som hvilat på och fordras af henne, således måste hon med lugn, själfbehärskning och hjärtlighet försöka att jämna ut det ojämna, för att hennes hem skall i ordets rätta bemärkelse äfven *vara* ett hem för dem, som betala henne för att åtnjuta ett dylikt. Ej kan man tänka sig att dessa tio personer äro lika många fullkomligheter, som vid alla tillfällen behärska sina lynnen. När värdinnan, uppjagad af spiselvärmen och oron att allt skall vara efter bästa förmåga, skyndar in i sitt rum för att hastigt öfverblicka sin toalet, innan hon intar sin plats vid bordet, möta henne kanhända trumpna och missnöjda blickar från ögon, hvilkas glans aldrig för dunklats af köksspisels heta ångor och rökuppfyllda luft. Vår stackars värdinna är ett välmenande, *bildadt* fruntimmer med de bästa föresatser — som jag redan påpekat — och hon *lider* af de missnöjda blickarne, när hon vet med sig själf, att hon ej gifvit anledning till dem. Bland de 10 (jag har nu valt detta antal, men det kan ju förminskas eller höjas efter läsarens behag) finnes det kanske några, som med deltagande omfattat vår värdinna och gärna skulle vilja hjälpa henne i hennes svårösta uppgift. De missnöjda blickarne äro emellertid skarpsynta, en slags afundsjuka mot de välvilliga insmyger sig — de kallas hennes »favoriter» — och partier bildas. Och anledningen till missnöjet är kanske helt obetydlig, t. ex. en till jungfrun uttryckt önskan, som denna glömt meddela sin matmoder.

När aftonen kommer, har en inackorderingsvärdinna sannerligen »*gifvit arbete för lön*», och att hennes arbetsdag icke varit en »normal-arbetsdag», så mycket är säkert. Hvad har hon då kvar vid årets slut efter allt detta släp? Hon har kanske haft sitt lefvebröd och årligt betalt hvad hon inköpt — därutöfver intet! Detta om värdinnan.

De personer å andra sidan, som af en eller annan orsak söka ett inackorderingshem, må i främsta rummet icke göra sig några stora illusioner, ty det är inte alltid sagdt, att de fagra leenden som mottaga dem, stråla af vänskap i afskedets stund, om man också å sin sida bemödat sig om att undvika stötestenarne i den dagliga samvaron. Sant är äfven, att inackorderanten är mera beroende af sin värdinna än

tvärtom i fråga om *hemtrefnaden*, som ju alltid måste skapas af henne. Om inackorderanten skjuter ifrån sig hvad som i välmening erbjudes, stannar skulden naturligtvis på honom eller henne. Men värdinnan tar kanske också saken som en *ren affär*, vill icke besvära sig och anser, att hon gifvit nog för inackorderarens ofta nog dyrt förvärfvade penningar, då åt denna — som sökte *ett hem* med hjärtat ännu varmt och tränande efter ett förlorat eller lämnadt — anvisats en plats vid bordet och en stol i sällskapsrummet, då han får äta sig mätt och har tak öfver hufvudet — men ingenting därutöfver! En och annan kanske vänjer sig vid detta hemlöshetens hem lättare än t. ex. den, hvilken råkat ut för en värdinna med alla möjliga fordringar *utöfver* de öfverenskomna kontanterna. En annan inackorderant åter tror sig hafva funnit ett *verkligt* hem och känner sig nöjd och belåten, allt förefaller så soligt och bra, till dess, o fasa! den hemlöse en vacker dag upptäcker, att alla steg äro bevakade, alla ord misstydda, rummet genomskött af nyfikna ögon, och att för hvarje gång en person, som icke hör till huset, kommer på besök, smyger en lyssnare till dörren. Allt hvad inackorderanten företager, utlägges till det sämsta och värsta, till dess slutligen »hemmet» blir ett litet Gehenna, och man å ömse sidor önskar att komma ifrån hvarandra.

Värderade läsare! Det är icke meningen att uttrötta eder med en massa ögonblicksfotografier, som dock *icke* äro några fantasiskapelser — ingalunda! Vi, som nu mött för att »diskutera frågan», böra väl i stället med råd och förslag i välmening och efter bästa förmåga söka gagna så väl det ena som det andra partiet.

Inackorderingsvärdinnan må, innan hon sammanför personer af olika lynnen och samhällsställning, göra klart för sig och dem, hvad hon *vill* och *kan* lämna och hvad de å sin sida fordra af henne. Men det är just detta som så ofta uraktlätas, och har man verkligen gjort det, så glömmes man det så lätt.

Önskar jag bilda ett hem för aktningvärda människor, hvilkas arbete ligger utom hemmet, eller för dem, hvilka äga en liten årsinkomst, men finna det bekvämare att söka ett hem hos en annan, så måste jag meddela dem orsaken, *hvarför* jag gör det, och inte endast säga: »Ni är välkommen till det och det priset.» Afser jag att utvidga min familjekrets genom att i den införa främlingar, så må jag vara försiktig i valet och låta dem känna min önskan, att de skola anses som familjemedlemmar, de där själfva böra bidra till trefnaden och ej draga sig ifrån mig och mitt sällskap. Den sökande kanske tycker annorlunda, vill tillbringa sin mesta tid på sitt rum och deltar ogärna i sällskapslivet — hvarför då inte årligt säga ifrån, att det icke öfverensstämmer med min önskan att taga emot främlingar, som vilja isolera sig? Ty meningen är ju att utvidga familjekretsen och göra det lifigare omkring sig. Är inte detta bättre än den vanliga uppgörelsen att: »Det blir så bra, när vi blifva bekanta med hvarandra.» Sedan trugar man sitt sällskap på den stackars främlingen, som icke alls kan känna någon sympati i uppfattning och åsikter m. m.

Eller ock: jag vill taga emot inackorderingar för att därmed förtjåna så mycket att jag försörjer mig, och då måste jag anse det som ett »yrke» och själf arbete i detta mitt »yrke». Således är min tid upptagen och *kan* icke räcka till att ägnas åt sällskapslivet med mina pensionärer. Min skyldighet är att underrätta dem, som vilja inackordera sig hos mig, att jag icke i ordets egentliga mening kan bereda dem ett hem, att de hos mig erhålla ett slags privatpispning och själfva må ordna sällskapskretsen, därest de åstunda en sådan. Ingen blir ju då bedragen eller kan rättvisligen fordra mera än hvad som utlofvas.

En annan inackorderingsvärdinna vill både förtjåna penningar och idka sällskapslif, således måste hon betala tjänare, som förträta arbetet och bestämma sitt pris därefter. På henne hvilat naturligtvis stora fordringar och hon är bra tadelvärd, om hon anser sig vuxen ett yrke, som hon icke förmår sköta, ty hon tar emot lön för att bereda hemtrefnad och sprida glädje omkring sig. Men huru många hafva väl råd att betala ett högt inackorderingspris? Jag vågar påstå att, om uppgörelserna mellan inackorderingsvärdinnorna och dem, hvilka anlita dem, noga *detaljerades* och *efterlefades*, skulle en stor del af de ständiga obehagen försvinna. Naturligtvis må såväl värdinnorna och deras familjemedlemmar som inackorderanterna bemöda sig om att behärska sina lynnen, om också anledningar till

vredeutbrott och meningsskiljaktigheter kunna förefalla. Jag har ännu aldrig erfarit att de ohäjdade utbroten och de därpå följande försoningsscenerna haft något godt resultat för framtiden. Ehuru väl det hehärskade lynnet, som med lugn och takt möter uppbrusningen merendels har en retande inverkan på det otyglade, hör det dock till en sann bildning och *måste* respekteras, såvida inte hela vårt inackorderingsväsen skall urarta till ett kasern- eller tattarelif, där bildningens enklaste fordringar kastas öfver bord.

R—t.

Från Holland.

III.

Den holländska renligheten är ju blifven till ett ordspråk, och den står onekligen ganska högt, jämt så långt som nedärfda traditioner gå och folkets egna begrepp om renlighet sträcka sig.

Den är dock lika mycket ett uttryck för deras ordningssinne och deras utvecklade smak för prydlighet, en smak, som älskar det blanka och lysande. Det må nu vara metallglans eller glasyr på lergods eller den trögare glansen från oljemålade väggar i de bjärtaste färger.

Hvad jag här kan hafva att säga om renlighet och ordning i Holland, gäller endast för den ganska vidsträckta och mycket tätt befolkade fiskarbyn Vollandam, det enda ställe, där jag vistades någon längre tid.

Befolkningen består så godt som uteslutande af fiskare. De lyckligare lottade äro skeppare och hafva egna båtar, de fattigare äro så kallade knektar, som tjäna under skepparne. Några äro fiskuppköpare.

Natten mellan söndagen och måndagen fara fiskarne ut på fiske i Zuiderzee eller i Nordsjön och återkomma i regel på lördagen. Detta faktum, hvilket är gemensamt för alla familjerna i byn, har grundlagt en alldeles bestämd ordning för hemlifvet och dess sysslor.

Fadern är således på sjön nästan hela veckan, och modern, som ej har något arbete på åker och äng, använder veckans fem första dagar till att ställa hemmet i ordning.

På måndagen, då fiskaren just rest, är det tvätt i hela byn, öfverallt i hvartenda litet hus. Och på eftermiddagen hänga skjortor och alla slags klädespersedlar ute till torkning. De svaja lustigt för vinden och lysa i brokiga färger. Skjortor i den härligaste röda färg, kjortlarne blå och underkläderna röda eller blå och hvitrandiga. Det ser ut som om hela byn flaggade till renlighetens ära. Tisdagen är det fortfarande torkning och strykning. Men på onsdagen och torsdagen sitter mor och lappar och lagar mannens och barnens kläder. Och jag vill lofva att de äro lappade! De äro minsann ej rädda om besväret. Om lappen är spritt sprängande ny och röd och skjortan gammal och blekt, så ser det alldeles lika bra och ordentligt ut ändå.

På fredagen är allt upp- och nedvänt i hvarje hus. Ut med halmmattorna! De skola tvättas, golven likaså. Och framför allt måste mässing och allt hvad metall heter skuras blankt och glänsande. Stolar och bord göras rena, allt fejas för att på lördagen värdigt mottaga fadern.

Hvilken trefnad för honom, när han kommer hem trött af sitt arbete, att finna hu-

set fint och putsadt, kläderna hela och rena och mor och barn glada att åter hafva honom hemma ett par dagar!

Han är då den älskvärde och dock myndige familjefadern. Han leker med barnen och är mycket smeksam mot dem. Jag misstänker, att han också sofver en god del af lördagen.

På söndagen går han i kyrkan. Alla fiskarne äro katoliker och de äro mycket kyrksamma. Sedan ser man gubbarne sitta i långa rader längs gatan, röka pipa och språka.

Men nu skall ingen tro, att de sitta som andra människor eller röka sin pipa som andra. Visst inte!

Pipan hänger upp och ned, och gubbarne sitta på huk, alldeles som om de skulle börja hoppa kråka, eller ock sitta de på den ena af sina träskor. Så kunna de sitta timme efter timme, hela långa dagen, på själfva gatan.

Det är en syn värd att se! Präktiga, ärliga ansikten, med stora, superba drag, och ej ett skäggstrå, som döljer hakans kraftiga kontur.

De äro klädda i väldiga, vida, svartbruna benkläder (ej olika de nu så brukliga divided), vid linningen prydda med två stora silfverknappar, snävt åtsittande långa lif, i hvardagslag röda, men om söndagarna svarta, upptill försedda med silfverknappar och kedjor, och öppna, så att en prydlig randig undertröja synes.

Med mössan käckt på sned och eu svart sidenhalsduk knuten löst och vidt om halsen, se de yngre ut som riktiga snobbar.

Kvinnorna promenera, två eller tre tillsammans, uti sin söndagsstass. Den vackra, hvita mössan af äkta spetsar, med de sirligt utböjda snibbarne, är väl den mest prydliga och klädande hufvudbonad, man vill se. Dräkten är svart och blå, med bred fyrkantig utskärning på det svarta lifvet, och därunder prickig eller blommig ljus isättning.

Pojkarne, i sina vida byxor, äro så snäva och långa som möjligt i lifvet. Med sina träskor, på holländska »klumpe», klappa de fram och åter på stenläggningen.

Småfickorna, också i hvita mössor och ljust blå eller blekgredelina klädningar, med en liten puff på halfva öfverärmen, se på söndagen ovanligt sysslolösa ut. Man är van att på hvardagen alltid se dem med stickstrumpan i händerna.

Titta nu in i ett af de små husen, med de gröna gaflarne utåt gatan, och se huru fint där är. Så välskurad mässing, koppar och järn får man ej ofta se. Spiselplatsen tyckes vara den heliga plats, där all renlighet koncentreras. Väggen upptill spiselhufven är beklädd med små fyrkantiga kakel, i något enkelt mönster, hvilka skina af renlighet.

Spiseln — men här finnes ju ingen spis!

Nej, inte som vi äro vana att se den; men just så här ter sig en god gammal vollendamsk kokapparat. Först en järnplåt på väggen och en på golvet. Där ofvanpå en rätt hög rödmålad träpall med en extra liten hylla. Jag har omöjligt kunnat utfundera, att denna lilla hylla tjänar till något annat än att, prydd med taggad tidningspapper, uppbära hvarjehanda små porslinsprydnader. Träpallen är beklädd med glänsande blankpolerad järnplåt, fastnitad med lika glänsande mässingsspikar. Där ofvanpå står något mycket prydligt och ge-

diget, af finaste järn, och med stora, lysande handtag af mässing. Närmast har det formen af de tre sidorna hos en skyffel utan botten. Så kommer en jättestor järngryta. Däruti är elden, som består af torf och små vedpinnar. Ofvanpå grytan finnes en slags underlig trefot. På denna trefot står en gryta, och i denna gryta kan man ändtligen koka.

En praktpjäs af trä och mässing för torf och träkol och en blankskurad kopparkaffepanna stå som skyltvakter på sidorna.

I många hus har man nu fotogenkök eller till och med kokgas från staden Edam. I hvilket fall som helst skulle det vara omöjligt för den ordentligaste matmor att anmärka något på spiselanordningarnas renlighet.

Näst spiseln tror jag att fönstren äro mest beundransvärda ur renlighetens synpunkt. De äro försedda med gardin och jalousie, båda så rena och välstrukna och liggande i så precisa veck som möjligt.

Att komma in i rummet med träskorna på och smutsa ned mattorna, skulle aldrig falla någon in. Inne går man på strump-lästen, och utanför stå träskorna, utvisande på pricken, huru många personer, som befinna sig inne i rummet.

Möblerna utgöras vanligen endast af ett bord och några stolar. Bordet står gifvet vid fönstret, och lika gifvet är, att kaffebrikan står på bordet hela dagen om.

Hvilken som kommer in, blir genast bjuden på en »koppi koffi».

Väggar och tak äro oljemålade i en och samma färg. Vanligen någon riktigt lysande, såsom helt blodrött, eller klart himmelsblått, eller ock starkt laxfärgadt.

Det som dock mest bidrager att gifva rummet dess karaktär är, förutom de nämnda fyrkantiga kakeln i spiseln, den mängd af tallrikar och porslissaker, som pryda rummet. Där det är riktigt fint, finnas äkta gamla tallrikar af Delfterfajans öfver spiseln, på hyllor eller i något skåp. Annars tager man hvad man hafva kan, gamla eller nya tallrikar, men tallrikar måste det vara. Och fat och koppar och spilkummar måste både finnas och synas. Man beundrar alltid tallrikarne, när man kommer in i ett hus. Det hör nästan till konvensansen!

»So mooi, oh so mooi!» så vackert, o, så vackert!

Det är också inledningen till den blifvande bekantskapen.

Hvart man ser i rummet, fåfängt spanar man efter en säng eller en byrå.

»Men tyckte jag inte, att jag hörde en unge skrika?»

Jo, mycket riktigt! Mor öppnar en skåpdörr och ut tittar ett yrvaket och sömnlit litet hufvud. Därinne är således sängen, helt och hållet inbyggd i väggen.

Mor öppnar skåpdörren bredvid. Där är linne- och klädsåp. Allt ligger här rent och ordentligt hopviket, den ena högen uppstaplad bredvid den andra.

Utanför, eller oftare innanför, rummet finnes ett slags kontor eller skafferi. Där förvaras också det outhärligaste för hushållningen — regnvatten, hvilket genom takrännor ledes in i en murad cistern.

Tyvänn, jag vill särskildt påpeka det, tyvärr måste det användas med mycken sparsamhet. Annat vatten finns nämligen ej.

Jag har ännu ej talat om de många kanaler, som genomskära byn. Små vackra, pittoreska kanaler, som återspegla de täc-

kaste små hus i världen, och med smala träbroar af alla möjliga konstruktioner. Ett idealiskt tillhåll för ankor, som, feta och frodiga, simma fram och åter, snattra och äta.

Låter det ej lockande?

Dessa kanaler äro dock helt enkelt rysliga. De äro avvisgsidan, de äro den svarta, den motbjudande sidan. All slags orenlighet från hela byn, med dess mängd af människor, hamnar i kanalerna. De lukta ohyggligt. Man blef nästan sjuk af att vara i deras närhet — och likväl kunde man ej heller vara därifrån.

Dessa kanaler förefalla mig att vara absolut stillastående. Och säkert är, att de under sommaren voro det. Detta vilja de ej höra talas om därnere, utan orda om väderkvarnar, hvilka drifva vattnet vidare. Men dessa kvarnar arbetade ej, medan vi voro där. Ej heller finnes i Vollandam, såsom i de närbelägna små städerna Edam och Monikendam, slussar ut till hafvet.

Dock, folket är friskt och kraftigt. Man säger oss att aldrig någon är sjuk i Vollandam. Vi mådde också förträffligt, trots kanalerna.

Detta kanalvatten användes af befolkningen till allt möjligt, utom till matlagning och tvätt. Det användes till skurning och diskning. De öste ämbar fulla med kanalvatten öfver väggar och golf, när stora rengöringar förekommo.

Kvinnor eller barn ligga på kanalkanten och diska hela kaffeservisen! Sedan gäller det att vara artigt afböjande, när de vilja bjuda på sin »koppi koffi.»

Holländarne äro ett handelsfolk. Jag satt ofta inne i husen och målade och märkte då, att nästan hvarje familj har någon liten handelsvara. En sålde knappar, en annan hade garnnystan i en påse att sälja. Den köpande kom in, tog sig helt lugnt ett garnnystan ur påsen, lade ett par cent på bordet och gick.

De fattigare barnen stickade muddar och mössor och sålde. En liten döfstum flicka på femton år förtjänade på sin stickning och virkning så mycket, att hon kunde kläda sig därpå. En samlade upp potatis-skäl för ankorna, en annan skurade koppar och mässing åt sådana, som själfva ej orkade skura den. Alla tjänster betalades kontant med några cent. Småslantarna måste på så sätt göra en ganska hastig rundresa genom byn.

Folket påminner ganska mycket om dal-folket. Ej alls till utseendet, men genom sin hederlighet och vänlighet och genom sin lugna förtroliga jämlikhetskänsla.

Intet kan dock vara mera olika än deras lefnadsätt. Först och främst fiskarnes, men äfven hustrurnas. Inga utsysslor finnas, inga väfnader eller dylikt göras i hemmet. Allt köpes färdigt. Pråktiga hållbara tyger och dyrbara äkta spetsar. Kvinnorna hafva endast att hålla huset i ordning och styra med föda och kläder samt barnens uppfostran.

Dessa gå i skolor. Gossarne i en skola för sig tillsammans med de få flickor, som äro protestanter. Alla andra flickor och de små pojkarne i »systerskolan», där nunnor undervisa.

Barnen voro förtjusande fina och nätta eller naiva och klumpiga i sina pittoreska kostymer. Pojkarne i all synnerhet voro mycket treffliga. Nog kunde de vara retsamma ibland, men en pojke, som kände

att man hade förtroende för honom, kunde också vara en pålitlig vän och beskyddare. Sällan eller aldrig såg jag barnen gråta. Aldrig kan jag minnas att jag hörde kvinnor gråla och tråta.

Mor- och farmödrar kallades med ett gemensamt namn för »Bessie». Jag kände en vacker gammal gumma, som hvarje kväll gick från den ena ändan af byn till den andra, en stillsam vandring, för att taga godnatt, först hos den ena, sedan hos den andra och den tredje af sina gifta barn.

En annan gammal »Bessie», som egentligen hette Marianze, och som var mycket döf, hade alltid ett par af barnbarnen boende hos sig de dagar fadern var hemma. Familjen hade tydligen blifvit för stor för huset.

Marianze var en rar gammal gumma och hennes hus en riktig fredens boning. I stället för att skrika till den döfva »Bessie», hviskade barnen till henne, allt under det tydligaste minspel och många krumbukter med läpparna. Mig kallade de för »Frautje», eller lilla frun — det lät så behändigt.

Främlingarna, de många konstnärerna af olika nationer, som vistas där, tyckas ej inverka något på de bestående förhållandena. De komma som flyttfåglar om våren och fly undan mot vintern.

Hotellägaren, hr Spaanders, är väl den mäktigaste mannen i byn. Genom hans bemedling finnas numera gas och trottoarer. Jag hoppas att han, såsom han lofvade, ganska snart måtte lyckas förmå staden Edam, till hvilken Vollandam hör, att ordna kanalväsendet. Först då kan Vollandam bli fullt njutbart för den, som kommer för att med pensel och penna arbeta vid dess kanaler.

Ottilia Adelborg.

Modershänder.

*Kära händer, mjuka, fina!
Ömt de slöto sig om mina,
när jag vacklade framåt
i min barndoms första tider,
under barnårens strider,
än i skratt och än i gråt.*

*De mig buro, de mig skötte,
vårnade, då faror mötte,
smekte mig till sömnens ro;
säll jag gick vid dessa händer
hän till fantasiens länder
öfver sagans vackra bro.*

*Och jag ser dem rastlöst sträfva,
aldrig någon hvila kräfva,
lyfta nya bördor blott,
oaförlig omsorg lämna
och min väg med kärlek jämna,
för att jag skall ha det godt.*

*Och i drömmen jag förnimmer
liksom änglavingars skimmer
från en öfverjordisk värld!
Plötsligt drömmens bild sig vänder:
vingarne bli modershänder,
signande min hufvudgård.*

*Så har tiden snabbt förflutit,
medan deras hägn jag njutit,
trygg i hvarje lifvets storm.
Mödorna ha lämnat tecken
kvar uti de djupa vecken,
sköflat deras mjuka form.*

*Nu de darra, darra sakta.
Aldrig nog jag kan dem akta,
kyssa dem till lön för allt
hvad de burit, hvad de bära!
Modershänder, ära, ära
vare eder tusenfaldt!*

Ernst Högman.

I "damernas paradiset."

En vandring genom K. M. Lundbergs nya affärspalats vid Stureplan.

Då »Almska stiftelsen» i hörnet af Biblioteks- och Birger Jarlsgatan hösten 1896 sten för sten började sönderplockas af beskäftiga händer, uppstod på Biblioteksgatans enda lilla smala trottoar, dit mänskoströmmen obarmhärtigt pressades, ett kryssande och ett väjande, ett armbå-gande och ett fäktande, så att man icke hann ägna en blick, än mindre en tanke åt hvad som försiggick på den afundsjukt inhägnade tomten.

Men en vacker dag två år fram i tiden var planket som bortblåst. Och då stannade man, äfven om man hade aldrig så brådtom, och då tittade man, om man aldrig tittat förr. Det var ändå något annat än den gamla nunnelika »stiftelsen» den där stolta, palatslika byggnaden med sockel och pelare af granit och med kopparhjälm på sin högburna hjässa. På de ännu hvitmenade rutorna lästes i jätteskrift *K. M. L.* Man och man emellan tyddes de mystiska tecknen, tills pressen med pukor och trumpeter förkunnade, att *K. M. Lundbergs affärspalats* högtidligen blifvit invigt och i dagarna skulle öppnas för allmänheten.

Och nu står det där, fixt och färdigt både utan och innan, en prydnad för hufvudstaden, en heder för hela landet och ett mål för det köp- och skädelystna Stockholms vallfärder.

Till etablissementets imponerande yttre bidrager i icke ringa mån den kring byggnaden löpande kransen af ståtliga skyltfönster, i hvilka säsongens nouveautéer på det mest förföriska sätt ordnas af konstskickliga händer. Hufvudentréens massiva, rikt skulpterade, åt Stureplan vettande mahognyportar leda in i den väldiga hufvudhallen, som är dekorerad i vitt och hvars med lagerguirlander sirade tak uppbares af ett fyrtiotal prydliga kolonner. I salens midt sluter sig en yppig bladgrupp kring ett muntert plaskande springvatten, och bak detta höjer sig graciöst till andra våningens gallerier en elegant dubbeltrappa med genombruten, hvitlackerad balustrad af smidigt järn. Längs väggarna sträcka sig solida, med firmans varor lastade hyllor, framför dem löpa bruna, spegelblanka diskar, och bak dessa röra sig behändigt affärens intelligenta, artiga och tillmötesgående biträden, damerna i uniform af klädsamma svarta mohärklädningar.

Om dagen strömma hela floder af ljus genom fönstren och den i hallens midt befintliga ljusgården; om kvällarne strålar etablissementet i praktfull elektrisk belysning. En mild och jämn rumtemperatur underhålles i samtliga lokalerna genom den förträffliga centralvärmeledningen, som har sin härd nere i källaren, och för luftväxlingen sörjer den likaledes därstädes anbragta fläkten, som utför sitt maktpåliggande värf med berömvärd energi. Bland tids- och kraftbesparande arrangemanger inom affären må nämnas 2 person- och 2 varuhissar, öfver 30 allmänna och rikstelefoner samt ett 20-tal stora, å lämpliga ställen anbragta, absolut punktliga klockor, likt tornuret åt Stureplan drifna medels elektricitet.

Till höger om hufvudingången är *kassan* belägen. Där paketeras af flinka kullor de lättare varorna, som direkt levereras åt köparen. De tyngre däremot föras ned i ett expeditjonsrum i källarvåningen, hvarifrån paketer ett par gånger

dagligen sändas till de respektive kundernas hem. Expeditionen för returvaror — artiklar, hvilka efter att hafva varit bortsända till påseende åter-skickats till affären — och expeditionen till landsorten äro likaledes förlagda till souterrängen.

Till kassan gränsar *afdelningen för klädnings-tyger*, ett af de många nya områden, som affären i höst införlivats med sig. Där bjudes på allt, som till en väl sorterad klädningsaffär hör, från kraftiga och varma ylletyger för hem- och promenadtoaletter till sällskaps- och baldräkter-nas luftiga väfnader i siden, tyll och muslin. I fråga om prisen samt tygernas mångfald, deras färgsammansättningar, mönster och olika kvalitéer hänvisa vi, liksom hvad varorna inom de öfriga afdelningarna beträffar, till firmans i da-garna utkommande, rikt illustrerade priskurant och till de maskinfabricerade, prydliga profkolliek-tioner, som vid minsta vink från kundkretsen likt en svärm brokiga fjärilar gratis utsändas åt alla väderstreck och till alla landsändar.

Nästa departement, likaledes nytt, kallas *afdelningen för barn- och damkonfektion*. Det material, som i förra sektionen väckte vår beundran, finna vi här förarbetadt till färdiga kostymer. I glasskåp och på skyldockor hänga utländska modellklädn-ningar efter senaste modet, matinée, bluslif och underkjolar, nationaldräkter m. m. m. m., och i monterarna briljera gnistrande lifgaruuty, smak-fulle halsrosetter och andra den moderna dam-toaletts otaliga små tillbehör. Skoldräkter och gymnastikdräkter, »tailor made-kostymer», engelska capes o. d. tillverkas på beställning af fir-mans egen klädningsateljé fyra trappor upp. Till de båda afdelningarna höra ett s. k. *mörkrum*, hvori tygerna förevisas vid ljus, och ett *profrum* — båda spegelprydda — hvori måttagning och profnin-gar verkställas.

Efter en sväng förbi växtgruppen, hvares inre rymmer ett välförsedd *magasin för sybehörsva-ror*, hvilka försäljas vid den framför gruppen i halfeir-keel löpande disken, flankerad af en afdelning för *bomullssatiner* och en dito för *schalar*, hamna vi i den midt emot barn- och damkonfektionens belägna *linneafdelningen*, som bekant en af fir-mans solidaste grundvalar.

I dess första underafdelning, för *damunderklä-der*, smekes vårt öga af den nobla elegansen hos snöhvita linne- och spetsmassor, förhöjda af crème färgade och smörgula spetsar och broderier. Vid en titt in i de präktiga, ljusblå kartongerna svepas vi som i skyar af indiamoll, linong och chiffon, venetianska, schweizer- och svenska hand-broderier samt knypplingar och valenciennes-spetsar. De båda till afdelningen hörande pro-frummen äro små förtjusande, mattbelagda frit-städer med spegelvägg, empiremöbler i ljus-grönt och gult samt fullständig toaletttatiralj, elektriska härkruvningsapparater ej till förglöm-mandes.

Efter att på linneafdelningens andra område hafva beundrat hvad huset förmår — och det är som känt icke litet — i fråga om *dub-tyger*, *lakan* och *örngått*, *handdukar* och hvad annat till ett välförsedd *linneskåp* hör, passera vi *trikåafdelningen* med alla dess smekande och vär-mande vinterartiklar af välkänt, förträffligt fa-brikat och öfvergå därifrån till hufvudhallens sista, midt emot kassan belägna departement, *herrafdelningen* kalladt, som vid sidan af den fullständiga herrekiperingsaffären har ett för både herrar och damer gemensamt område, dit bl. a. alla slags reseffekter kunna hänföras, och ett mindre gebit, speciellt för damer, där engelska kjolar och västar af sämskskinn samt damnecessärer m. m. stå till buds. Med sin kända förmåga att breda ut sig hafva såle-des damerna äfven här gjort intrång hos herrarna, hvilka enda fridlysta vrå inom etablissemendet faktiskt utgöres af det till afdelningen hörande lilla profrummet.

Från herrafdelningen styra vi kosan till den därmed besluktade, likaledes nya *sportafdelningen*, som är belägen i souterrängen. Där fängslas vår uppmärksamhet främst af velocipederna Co-lumbia, Hartford och Vedette, »standard» alla tre, med tillhörande velocipeddräkter, regnkappor m. m. Bland här representerade idrottsspel må nämnas fotboll, park, hockey och det skotska golfspellet. Spjut, båg, sablar och boxhandskar förläna en vederbörligt martialisk prägel åt det hela.

Till höger om hufvudhallens dubbeltrappa på-träffa vi *sängafdelningen*. Denna är af stort in-tresse ej minst därför, att både de präktiga sän-garna och de ypperliga sängkläderna fabriceras inom affärens fyra trappor upp belägna verkstä-der, som förfoga öfver tidsenliga lackeringsugnar och sinnrika fjäderrensningsmaskiner samt f. n.

äro sysselsatta att med sängar furnera hela det nya Grand Hôtel. Afdelningsskärmar, volang-kuddar och barnvagnar komplettera det eleganta lagret.

Efter en titt in i det mot Stureplan vettande, originella kupolrummet, som inbjuder till hvila och förtroliga rådslag, taga vi *mattafdelningen*, under hvilken *möbeltygs-* och *gardinsektionerna* sor-tera, i närmare skärskadande. Mattor i alla stor-lekar och kvalitéer, i alla mönster och färger, för alla tänkbara ändamål, från alla jordens matt-producerande länder — såväl Japan, Kina och Persien som England, Tyskland, Belgien, Frank-rike och Sverige — ligga utbredda på golvet, fylla sammanvikta hyllornas fack och bilda hop-rollade väldiga kolonnader. Nära nog samma rika växling råder bland de färgpräktiga möbel-tygerna och borddukarna samt de i delikatare nyanser hållna gardinerna. Mattlagret piskas och vädras på byggnadens platta och rymliga tak.

Genom att anlita en af affärens för alla kun-der tillgängliga hissar — små näpna krypin af sammet, speglar, skulpterad trä och elektriskt ljus — förflytta vi oss betydligt till *syateljéerna* fyra trappor upp.

Där som öfverallt annorstädes på firmans gebit äro livsvillkoren frisk luft, värme, ljus, propeté och utrymme på ett mönstergilt sätt tillgodo-sedda. I *klädningsateljéerna* utföres tillskärningen af i fröken Augusta Lundins damskrädderi öf-vade händer. Den hälsovådliga symaskinstramp-ningen är här ett öfvervunnet stadium: sömnaden verkställs nämligen i denna såväl som i de öf-riga ateliererna å med elektricitet drivna maskiner, — en omständighet, som, ensamt den, bör tillfö-rsäkra firman alla kvinnors sympati. Lifven dra-peras på dockor, och klädningarna approfras efter öfverenskommelse i barn- och damkonfek-tionens profrum.

I den angränsande *linneateljéerna* tillverkas barn- och damunderkläder, från baby- till brudutstyrs-lar, under ledning af en dam från Berlin, som, efter att i sin födelsestad hafva arbetat för världsberömda firmor, åtagit sig att hos oss införa sin på matematiska grunder baserade, tygbesparan-de tillskärningsmetod. Modellerna komponeras och ritas af henne, vanligen efter tyska och fran-ska förebilder. Hålsöms- och märkningsmaskiner underlättar i väsentlig mån arbetet.

Utstyrsarna tvättas fem trappor upp. Äfven i *tvättinnrättningen* föres spiran af en ung tyska, som lärt sin konst i Bremen och Berlin. Klä-derna placeras först i en tvättapparat, där de utan handkraft med ypperligt resultat påverkas af kokhett vatten, såpa och öfriga tvätmedel. Sköljningen försiggår i en kopparreservoar, där dessutom en respektabel klappmaskin sörjer för att allt blir klappadt och klart. I torkapparaten, som roterar med en hastighet af tusen slag i minuten, utpressas vattnet grundligen. Därifrån föras mangelkläderna direkt till ängmangeln, i hvilken de största lakan kunna läggas in, utan att vikas, och hvares upphettade valsar fullborda tork-apparatens värf, på samma gång de utföra sitt eget. Strykläderna upphängas först på ribb-ställningar, som inskjutas i smala, upphettade torkrum, och appliceras sedan på strykbrädet. Där bearbetas de på vanligt sätt med förnicklade strykJärn af ny konstruktion, upphettade på en elektrisk värmeapparat, hvares långa, spetsiga lå-gor tränga in i de ihåliga järnen.

Under resan utför — likaledes i hiss — göra vi här och där små afstickare, den första till personalens fyra trappor upp belägna *frukostlokal*, som är synnerligen hemtreflig och inbjudande. Köket och dess tjänsteandar riktigt lysa af ren-lighet, och det, som tillagas på den rymliga spi-sen, är af aptitligaste slag. Från den på väggen anslagna prislistan notera vi följande: kaffe 5 öre, dito med dopp 10 öre, chokolad 10 öre, dito med dopp 15 öre, mjölk 4 öre, lageröl 7 öre, la-gerdricka 5 öre, smörgås 6 öre, en maträtt 35 öre — talande bevis på firmans liberala princi-per. Duktyg, glas och porslin förvaras i serve-ringsrummet. Det i ljusblått och vitt dekore-rade frukostrummet med fönster åt ej mindre än tre väderstreck har gröna trämöbler samt bord med hvita marmorskivor. Serveringen äger rum mellan 1/10 och 1/1. De olika matlagen hafva en halftimmes frukostrast. Sina middagar, åt hvilka en och en half timmes tid är anslagen, intager personalen utom affären. Till syateljé-erna och verkstäderna skickas maten.

Vår nästa anhaltstation är våningen två trap-por upp, hvilken bl. a. rymmer fru *Tyra Graf-ströms textilaffär*, som numera är införlivad med firman. Att de ljusa, smakfullt ornade, spegel-prydda rummen utgöra en förträfflig expositions-

lokal kommer säkerligen att visa sig under den handarbetsutställning, som i dagarna öppnas där-städes.

I entresolvåningarna slutligen bese vi *chefens rum*, möbleradt med solid elegans i empire, *kontoret* samt *inköps- och kalkylationsrummen*, där utländska handelsresande göra sina offerter, där prokuristen och afdelningscheferna rådpläga an-gående dessa och därifrån varubeställningarna utgå.

Firmans personal utgöres af cirka 200 damer och herrar. Högsta uppsikten öfver expedition-en utövas af den erfarne och insiktsfulle *in-spektören hr Christensen*, till hvilken allmänheten har att vända sig i frågor, som röra affären i dess helhet. I spetsen för hvar afdelning står en manlig eller kvinnlig *afdelningschef*, som är fullt hemmastadd i sin branche samt redo att med största tillmötesgående om denna och dess teknik lämna alla önskade upplysningar.

Den omtanke för biträdenas bästa, som ända in i de minsta detaljer uttalar sig i de för dem inom affären vidtagna arrangemangerna, i före-ning med det humana bemötande, som jämte kraf på mönstergill punktlighet och ordning från de öfverordnades sida kommer dem till del, för-klarar till fylles den tacksamhet och entusiasim, som hos personalen otvetydigt framlyser för herr *Karl L. Lundberg*, firmans värderade *chef*.

Tora Kjellberg.

Huslig ekonomi.

Doktor Astrid Cleves föreläsningar på Stockholms högskola.

IV.

Arabiskt gummi, intorkad saft af acacia-arter, ersättes i vissa fall af det billigare *dextrinet*, gummi, bildadt af stärkelse, som brukas till app-terering af väfnader. Vid gräddning af bröd förvandlas en del af degens stärkelse till dex-trin, särskildt i brödskorpan. *Växtslem* förekom-mer bl. a. i kvittenkärnor och på körsbärsbark (kåda) samt försörakar linfrögrötens slemmiga beskaffenhet.

Stärkelse, ett annat af de kolhydrater, som icke kristallisera, sakna söt smak och ej lösas i sprit, hvarken löses eller sväller upp i vatten vid vanlig temperatur, men sväller i kokande vatten till en tjockflytande massa (klister). Den stärkelse, som förekommer i de gröna växtde-larna, förarbetas ej till födoämnen för männi-skän, men väl den i växternas frön, rötter och rotknolar magasinerade förrådsstärkelsen. Denna förekommer hos många växter i stora kvantite-ter, är prisbillig och har högt näringsvärde.

Stärkelsekornen äro olika hos olika växter. Hos potatisen äro de stora, af obestäm d form, med tydliga lager och kärnan vid ena kanten, ofast enkla, hos de flesta halvväxter aflånga, lagrade, med central spricka, hos hafren stora, runda, sammansatta af smärre, hos hvetet enkla, något plattade, omväxlande små och stora, hos riset små, skarpkantade o. s. v. Potatisstärkel-sen är gröfre än risstärkelsen, liksom potatis-mjölet är gröfre än det af risstärkelse beredda *poudre de rise*. Äkta sago fås ur palmstammarna i Ostindien.

Växtdelar, rika på stärkelse äro: I. *Frön* (hos sädeslagen hvete, råg, korn, hafre, ris, majs, hirs, durra och mannagryn samt hos bohvete, ärter, bönor och äkta kastanjer). II. *Frukt*er (bananer och dadlar). III. *Stammar* (palmstammar). IV. *Rötter och rotstockar* (potatis, sötpotatis eller bat- och arrowroten = brasilianskt sago).

Ren stärkelse ter sig som ett fint hvitt pul-ver, som blir mörkblått, om jod hälls därpå. Stärkelsen är mäktig förändringar. Bland dessa märkas: 1. *Förklistring*. Vid en temperatur, högre än den vanliga, upptager stärkelsen stora kvantiteter vatten och förvandlas till ett form-löst gelé. Förklistringstemperaturen är för po-tatisstärkelse 63, för hvetestärkelse 65—68, för risstärkelse 59—61 gr. Risstärkelse lämpar sig bäst till klister och stärkning af kläder. Potatis-stärkelsen brukas till matlagning. Om rifven potatis uppslmmas i vatten, afsätter sig på bot-ten nästan ren stärkelse; denna samlas och tor-kas, hvarefter potatismjölet är färdigt. 2. *För-vandling till dextrin*. Detta sker genom en upp-hetning till ett par hundra grader. 3. *Sönder-delning genom enzymet diastas*. Enzymerna äro ämnen, som upplösa organiska substanser i enk-la ämnen, hvilka lätt smältas.

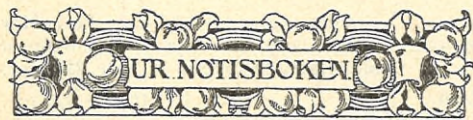
Juvelerare
K. ANDERSON
1 Jakobstorg 1

Ringar, Armband, Kedjor.
Broscher, Kedjearmband, Nålar,
Begär prisuppgift innan uppköp göres på annat håll.

Silfverarbeten, Modernast!
Bordsilfver. Solidast!
Billigast

Diastas sönderdelar vid groningen stärkelse uti dextrin och maltsocker. Groningen framkallas därigenom, att kornen läggas i vatten, svälla och bli mjuka (»stöpning»), utbredas i lager, samman-skjutas i högar och utsätts för en temperatur af 250 gr., då vattnet afdunstar (»högarna svet-tas») och groddar utskjutna från kornen. Efter 1 à 2 veckor är »grönmaltet» färdigt, och groningen afbrytes. Betingelserna för stärkelsens sönderdelning i dextrin och maltsocker äro vatten, luft och värme. Diastasen verkar kraftigast mellan 54 och 63 gr., svagare vid 70 och alldeles icke vid 80.

En liknande process äger rum inom djurriket. Där förvandlas stärkelsen till dextrin och maltsocker genom *salivens* och *bukspottens* inverkan. Sönderdelningen underlättas genom två operationer: 1. Brödets *jäsning* (uppluckring). 2. Dess *gräddning* (upphetning). Genom jäsningen, som åstadkommes genom tillsats af *jäst* eller *jästpulver*, blir degen utspänd af gasblåsor eller med andra ord porös. Är degen för tjock, kan kolsyre-gasen ej spänna ut den nog, är den för tunn, tränger gasen ut och brödet sjunker samman eller blir degigt. Som jästpulver användas bl. a. *natriumbikarbonat* och *hjorthornsalt*, hvars bismak af ammoniak är mindre angenäm. Om-sorgsfullt beredda jästpulver åstadkomma ofta bättre resultat än jäst och äro mycket hållbara. Med dylikt pulver uppblandadt mjöl säljes under namn af bakmjöl. Jäsning åstadkommes äfven med konjak, brännvin, hårdt slaget ägghvite-skum och vattenånga, det senare hos s. k. graham-sbröd. Genom gräddningen får brödet stadga. Efter denna process är brödet antingen hårdt, då vattnet afdunstat, eller mjukt, då en del af vattenhalten är kvar. Sädskornen innehålla ett ägghviteämne, gluten, som hårdnar vid grädd-ningen. Brödets bruna färg härrör från socker-halten och gluten. Om brödet under grädd-ningen bestrykes med vatten, upplöses dextrinet och bildar liksom en fernissa. Gräddningstem-peraturen för grofve bröd är 250, för finare 200 gr. Utanpå får brödet själfv ej vara varmare än 200, inuti endast 100 gr.

Drottningen, hvilken som bekant för när-varande jämte konungen vistas i Kristiania, ådrog sig på resan dit en förkylning och har sedan för det mesta varit sängliggande.

»**Gamla Stockholm**». Den 30 okt. afled när-stådes vid 94 års ålder en af hufvudstadens äld-sta invånare, ägarinnan af huset n:r 44 vid Ar-tillerigaratan här i Stockholm *Anna Christina Klिंग-berg*, född Sernander, änka efter den på sin tid bekante källarmästaren på »Blå Porten» å Djur-gården, Axel Leonard Klिंगberg.

»**Damernas lista**». Som exempel på det säregna intresse, som inom skilda lager knutit sig till östra centralbanan, berättas att inom Södra Vi socken existerar jämval en »damernas egen» lista för aktieteckning, på hvilken teknats om-kring 40 aktier. Listan cirkulerar endast bland fruntimmer, som äro så situerade att de kunna ha råd att teckna flere eller färre aktier i järn-vägen. Ingen manlig individ är med på denna »damernas egen» teckningslista.

Kungl. teatern har i ny instudering och ny uppsättning återupptagit »Trubaduren». Hufvud-rollerna innehafvas af fruarna Östberg och Lin-den samt hr Ödmann. Vi återkomma härtill i nästa nummer.

— *Andra symfonikonserten* gifves i morgon lör-dag under anförande af hr V. Stenhammar.

Dramatiska teatern har under veckan på sin spellista åter upptagit »Hamlet» med delvis ny rollbesättning. Hr *Skånberg* utför nu Hamlet och fru *Lindberg* Ofelia.

Svenska teatern bjöd i tisdags kväll åter på ett nytt program. En obetydlig *lever de rideau*, »Polykrates ring» af *H. Teveles*, inledde det. Det lilla skämtet saknade icke *esprit*, och hr *Hedlund* gaf en lustig tolkning af sin uppgift som utomordentligt nygift och hygglig äkta man.

Det tyska skådespel »Törnstegen» (Der Dornen-weg) af *Felic Philippi*, som därpå följde, kunde väl ur konstnärlig synpunkt gifva anledning till förbehåll, men erkännas må, att det i sin bredd allmänmänskliga anläggning och i sin skickligt knutna intrig ägde förutsättningar att fångla en omedelbart kännande publik, förutsättningar hvil-ka på premiären ej heller sveko. Dessa innebo-ende egenskaper stöddes af en god iscensättning och ett i det hela ypperligt spel. Försöket att låta fru *Sandell* spela gummå slog visserligen icke helt lyckligt ut: rollen var, som man kunde vänta, intelligent anlagd, men hennes ungdom-liga temperament och dito fysiska förutsätt-ningar ville icke trovärdigt intvinga sig i den misspassande uppgiften. Däremot bjöd flertalet af de närmast biträdande högst lofvärda presta-tioner: så hr *Kiege* i en utmärkt träffsäker gam-mal hedersgubbe, hr *Lindberg* i en skarpt ut-mejlad karaktärsfigur, fröken *Holmlund*, hrr *By-ström* och *Barcklind* i sina respektive uppgifter. Den Ranft-Molanderska regien har alltså med detta sitt senaste prof åter bringat ett arbete, som förtjänar den teaterkära publikens erkän-nande och uppmuntran.

Vasateatern har med sitt nya operettprogram otvivelaktigt fått en triumf på hand af de bästa. *Aven Halls* och *Harry Greenbanks* »operabuffa i 3 akter» *Geishan* har gått ett snabbt segertåg från scen till scen genom Englands och kontinen-tens storstäder. När vi sistförflutna september sågo den på Centralteatern i Berlin, gafs den där för bortåt 200:de gången, fortfarande inför fullsatt och högst animerad salong. Ett så långt lif torde den japanska lilla danserskan — ty en »geisha», det är en offentlig danserska på de japanska tehusen — väl ej här kunna motse, men att döma af den värme, hvarmed äfven stockholmspubliken från första stund hälsat den exotiska uppenbarelsen, bör hon tryggt kunna påräkna dess ynnest åtminstone fram till den värsta julbrådskan.

En synnerligen täck och melodiskt insmick-rande musik, af *Sidney Jones*, en underhållande libretto med en nästan öfverflödande rikedom af omväxlande burleska och smält känslösa kupa-pletter samt ej minst den färgskimrande ja-panska scenramen — se där några af betingel-serna för »Geishans» framgång. För titelrollen har Vasateatern vidare haft den stora fördelen att i fröken *Grünberg* finna en representant, som med intagande gratie och ungdomligt behag fyl-ler uppgiften dramatiska kraf och äfven högst lofvärdt skiljer sig från dess musikaliska. Ett i sanning vackert och för kommande uppgifter lofvande arbete af en så ung och ännu föga pröf-vad konstnärinna! Fru *Emma Berg* samt hrr *Aug. Svensson*, *Emil Strömberg* och *Kingvall* upp-bära med mycken aplomb de öfriga, mera fram-trädande rollerna, och *alla* göra tydliga, med lif och lust, sitt bästa. Uppförandet af »*Geishan*» har med ett ord artat sig till den mest välför-tjänta operettsuccés vi haft i Stockholm på mån-gen god dag.

Södra teaterns senaste nyhet, den franska tre-aktsfarsen »Ställföreträdaren» af hrr *Busnach*, *Duval* och *Hennequin*, har gjort en ganska vacker skrattsuccés. Den första akten är litet långran-dig, men sedan tar det sig betydligt i de två följande, som ingalunda spara på muntra galen-skaper i äkta fransk lustspelshumör. Om detta senare — den galliska andan — ligger så sär-skiöldt nära till för Södra teaterns krafter, vilja vi lämna osagdt; visst är att fröken *Stiegler* i hufvudrollen liksom fröken *Hjort*, hrr *Lam-bergt*, *E. Wagner* och *Hagman* i de sekundärerade lyckas gifva det en tolkning, som synes vår hygg-ligt borgerliga stockholmspublik synnerligen an-taglig. Och något annat kan man ju i grund och botten ej begära.

Pianisten Harold Bauer gaf i tisdags konsert i Musikaliska akademien inför en ganska talrik och intresserad publik. Och om vi än under de senaste åren haft tillfälle att här höra pianister, som stå framom honom — senast hr *Borwick* — så måste dock erkännas, att han ingalunda gjort sig oförtjänt af en hel del af de loford, man nu senast sett anföras om honom från hans upp-trädande i Köpenhamn. Hr B:s föredrag, under-stött af en öfverlägsen teknik, som förstärker att använda både öfversvallande kraft och behaglig mjukhet, utvisar en god, om ock ej vidare själf-

ständig uppfattning af de tonskapelser, han satt på sitt program. Det väcker beundran genom sin klarhet och korrekthet, men saknar måhända denna tändande och värmande förmåga, som en-dast återfinnes hos konstnärer med Guds nåde. Hr B. hade på sitt program upptagit komposi-tioner af sådana vidt skilda mästare som Beet-hoven, Schumann, Chopin och Liszt, och tolk-ningen af alla dessa till arten och innehållet så olika tonalster förtjänar rättvist erkännande. Framst sätta vi föredraget af Beethovens Appa-sionata och Chopins *ass-dur-polonäs*, om ock flere af Schumanns målande karnevalsbilder samt Liszts rapsodi n:r 6 erhöill en lika förträfflig tolkning. Bifallet var ofta mycket lifligt och framkallade vid konsertens slut tvänne extra-nummer. Hr B. ger i dag fredag sin andra kon-sert, och vi tillråda en hvar, som älskar piano-musik, att ej försumma tillfället att få höra den framstående konstnären.

Musikföreningen gifver instundande tisdag sin första abonnementskonsert för innevarande sä-son. Programmet upptager Schumanns »*Paradis och Peri*», vid hvars utförande medverka sådana förmågor som fruarna Östberg och Edling samt hr Salomon Smith m. fl.

Fru Anna Norrie gifver med biträde af fru Ina Lange nästkommande onsdag en vis- och romans-afton i Vetenskapsakademiens hösal. Att denna kommer att omfattas med det lifligaste intresse af allmänheten taga vi för alldeles gifvet.

På hemfärd.

Skiss för Idun af *Agathe Lind*.

(Forts. o. slut.)

»Gamla vänner!» Fru Holm rätade på sig litet häftigt. »Jo, de första åren jag var gift, så var det några af dem, som kom ut ibland och hälsade på mig, men när vi nu mötas på gatan, så är det så många, som ej känna igen mig, fast bra besynnerligt är, att jag så väl känner igen dem. Och de, som jag träffar, säga alltid: »lilla snälla Anna» eller »lilla fru Holm», och de kunna icke tala med mig om annat än det dåliga väg-laget eller priset på mjölk. Och blir jag någon gång bjuden på en måltid, så heter det: »Lilla Anna skall smaka på det eller det, — det brukar landtbor tycka om!» Ser du, det är som om man vore en särskild sorts människa, då man bor på landet!»

Hon var sig så lik som fordom, då hon talade lifligt och fick färg på sina kinder. Protokoll-sekreteraren flyttade sig närmare henne.

»Anna,» frågade han, med en oväntad skymt af den gamla förtroeligheten i rösten, »hvarför gick du och gifte dig med en landtbrukare?»

»Därför att jag blef kär i en sådan,» svarade hon utan tvekan.

Han tog af sin pincenez och torkade den med en fin, svagt parfymerad näsduk.

»Du kunde ha blifvit kär i mig istället,» mum-lade han.

Fru Holm skrattade. »Vet du,» svarade hon, »det har jag verkligen varit ett par gånger, men du brydde dig visst om mig på den tiden, — du bara såg på din vackra kusin.»

»Ja, Ellen var vacker, bibehåller sig märkvär-digt ännu förresten, men jag tror, att jag egent-ligen var förtjust i dig. Det märkte jag, då du blef förlofvad. Min inre jämnvikt var störd för ett par veckor.»

»Stackars Georg!» sade fru Holm skämtsamt. »Jag hoppas, att den har kommit till rätta igen!»

»Bara den icke blir rubbad nu!»

»h, det har minsann ingen fara! Säg, Georg, minns du, när jag förde in dig i Amaranten? Du hade varit så artig och vänlig mot mig på några baler strax förut, att jag redan hade börjat flamma litet, och när jag så fick se dig inne i reci-pientrummet, klädd i adelsuniform, lång och ståt-elig, då tog du mitt hjärta med storm! Och när se'n dörrarna slogos upp till stora salen och vi vandrade dit ut i ljus och glans, hand i hand, du till höger och jag med min stora bukett i handen, då tyckte jag alldeles att det var som om vi gingo till altaret. Men — —»

»Men?» upprepade han.

»Du kände ingenting ditåt, nej, — afbryt mig icke; jag minns alltför väl, huru du underhöll mig hela kotiljongen med ut lofsjunga Ellen. Det var afkylande, må du tro! Åh, hvad det där före-faller att vara länge, länge sedan! Men, minns

Vägghyra, Mal och Bakterier

utrotas af **Aktiebolaget Desinfection**

i rum, fartyg och bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler.

Rikstel. 34. — Kontor: Brunkebergsgatan 3 B. — Allm. Tel. 7494.

engelska, fås hos de flesta specierhandlare i hufvudstaden.

fullt jämförliga, med de flesta specierhandlare i hufvudstaden.

C. W. SCHUMACHER
Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlands-gatan 17, Stockholm.
SPISSBÖD.
många sorter. Fördöses öfver hela riket. Begär prislistan.

Guldmedalj, Stockholm 1897, för utmärkta brödsorter samt för framstående industriell verksamhet.

CAKES

Tandläkare dir Geo. Forssmans Tandpulver, två Slag, Tandpasta, Tandinktur

Georg vårt allra första möte då? Det var på Agnesro. »Ja, det kommer jag väl ihåg: Jag var bjuden ut till dina bröder öfver en dag, och knappat hade jag kommit, förrän de drogo mig med sig till ett timmerupplag inne i skogen...»

»Tiderna förändras och vi med dem.» svarade fru Holm med ett sorgset leende. Så reste hon sig hastigt. »Vi måste göra oss i ordning nu, Georg, vi äro snart framme!»

»Ja det var det!» svarade hon enkelt. »Och nu har jag fått ett nytt att lägga till alla de gamla. Adjö, snälle Georg!»

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

En buse för luftens bevingade skara; När väl de få se mig, åstad de då fara, Och fastän jag skal utan kärna blott är, Så rädas de dock, när de komma mig när.

Hvad sättes på bricka? Ett djur som är vildt. Hvad är väl den himmel, Som icke är blå? I skogarnes vimmel En best, som är grå. En fågel, som bådar Att våren är när.

Prokop.

Första ordet: Ett egennamn att gissa på, Hos oss mer sällsynt dock jag tänker, Men äfven här man då och då Det namnet åt en pojke skänker.

Andra ordet:

Fast mången säkert, illa nog, Ett utaf oss ej estimerar, Så kan dock sägas — och med fog, Att det en skatt representerar.

Tredje ordet:

Hvad du på åkern finner lätt, Om blott du gör dig minsta möda. Af annat slag kan fås en rätt Och nämns då — animalisk föda.

Fjärde ordet:

Ett ord, ett enda blott till sist, Och nu jag lofvar att försvinna —

Hvad uti skogen du helt visst Bland annat smått och godt kan finna. Moster Lisa.

Namn-aritmogryf.

Grid for a numerical crossword puzzle with numbers 1-12 indicating starting points.

Raderna 1—12 beteckna lika många kvinnonamn utom rad 6, som betecknar tvänne sådana. Är den rätta lösningen funnen, så gifver den mellersta lodräta raden namnet å en väl bekant f. d. skådespelerska. L—ris.

Gåta.

Den mig äger är som den lycklige prinsen i sagan. Alla hans önskingar kunna tillfredsställas. Är han fattig, kan han inom några ögonblick blifva rik som en Ceresus eller en Rothschild — är han sjuk, kan han lika hastigt blifva frisk — är han frusen, kan han på snabba vingar förflytta sig till »Ceylon

brända dalar» — önskar han åter svalka, kan han lika hastigt befinna sig bland Sibiriens is och dimmor. Moster Lisa.

Kedjegåta.

Utaf hvilket ord får man, utan att omflytta bokstäfverna, här nedan betecknade ord? Namn — giftigt ämne — fågel — slutord — buske — konstant. Tim-tam.

Charad.

Mitt andra täckt med mitt första blir mitt hela. Hanken.

Lösningar.

Sifferakrostikonlogogryfen: Riksdagen: kris-risk, risa-lsar, rik-kria. askregn-Skagern, skrida-diskar, Skarin-anski, randig-gardin, neka-enka, sena-nesa. Iffylnadsgåtan: Adolt Fredrik Lindblad. 1) Larissa, 2) envælde, 3) teologi, 4) Gotland, 5) ärflig, 6) aiverka, 7) rennare, 8) Ecuador, 9) ädelmod, 10) förebnd, 11) fristad, 12) Akilles, 13) lemonad, 14) Irkutsk, 15) Ontario, 16) andante, 17) Värberg, 18) Matilda, 19) barnbal, 20) furuvud. Anagrammet: 1) Trossa, 2) rosta, 3) ostar, 4) rotas, 5) ostrå, 6) Troua, 7) stora, 8) so-tar, 9) rosat, 10) Toras, 11) Astor, 12) roats. Kifsgåtan: Darmstadt: 1) d, 2) Man, 3) Paris, 4) Cremona, 5) Darmstadt, 6) Stettin, 7) Stade, 8) Ida, 9) t. * Denna led var genom ett tryckfel öfverhoppad i förra numret.

Klädningsar, Kappor, Rockar, Herrkostymer m. m.

kemiskt tvättas och färgas, utan att söndersprättas. Billiga priser. Vägjordt arbete. HILDUR ANDERSSONS Ullspinneri- & Skrädderaktiebolag. Oxtorgsgatan 16. Filial: Hornsgatan 1. — Allm. Tel. 30 435. Rikstel. 163. Allm. Tel. 76 53. Gods afhämtas tacksamt afgiftsfritt.